

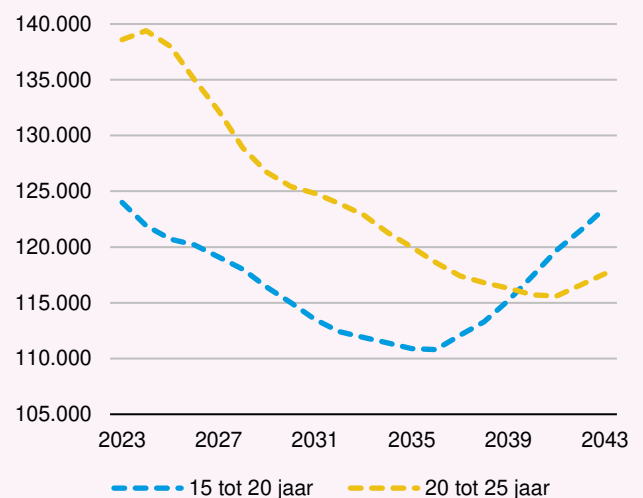
De arbeidsmarkt van Zorg en Welzijn staat voor een grote uitdaging: hoe houden we de zorg en maatschappelijke dienstverlening toegankelijk en betaalbaar voor iedereen die dat echt nodig heeft? Het werkveld en onderwijs hebben daarbij een gedeelde verantwoordelijkheid voor het talent van morgen. De instroom van studenten houdt immers direct verband met de toekomstige beschikbaarheid van professionals in Zorg en Welzijn. In deze uitgave richten we ons op de instroomdata van zorg- en welzijnsopleidingen in het mbo en hbo in Midden- en Zuid-West Gelderland. We duiden de cijfers en trends. Ook plaatsen we deze in het licht van de demografische ontwikkelingen, de landelijke Akkoorden en daarmee samenhangend de inrichting van zorg en dienstverlening van de toekomst.

ONTGROENING

Volgens prognoses van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) daalt in de periode tot en met 2036 het aantal personen tussen de 15 en 25 jaar in de provincie Gelderland (zie figuur 1). Vergeleken met 2023 zullen er in 2036 zo'n **12,6 procent** minder personen zijn in deze leeftijdscategorie. Kortom, er is een flinke ontgroening gaande.

Gevolgen voor instroom onderwijs

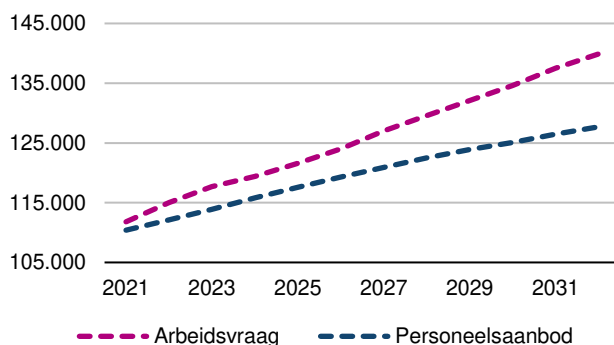
De onderwijsdata van DUO laten het gevolg van deze ontgroening in de studentenprognoses zien. Het dieptepunt in de afname van studenten komt tussen 2035 en 2040 te liggen. Omdat er minder personen in de leeftijd van 15 tot 25 jaar zijn, neemt de instroom van jongeren in het onderwijs af. Dit heeft indirect gevolgen voor de toekomstige arbeidsmarkt van Zorg en Welzijn.

Figuur 1: Verwachte ontwikkeling aantal jongeren van 15 tot 25 jaar in de provincie Gelderland (Bron: CBS, 2023)

TOENEMENDE TEKORTEN ARBEIDSMARKT ZORG EN WELZIJN

De prognoses voor de arbeidsmarkt van Zorg en Welzijn laten zien dat de vraag naar medewerkers sneller stijgt dan het aanbod (zie figuur 2).

Figuur 2: Verwachte ontwikkeling vraag en aanbod in Zorg en Welzijn (Bron: Prognosemodel Zorg en Welzijn, 2023)

De verwachting is dat we in de arbeidsmarktregio's van WZW in ieder geval tot 2032 te maken hebben met toenemende tekorten. Beroepsgroepen waarvan de grootste tekorten verwacht worden, zijn:

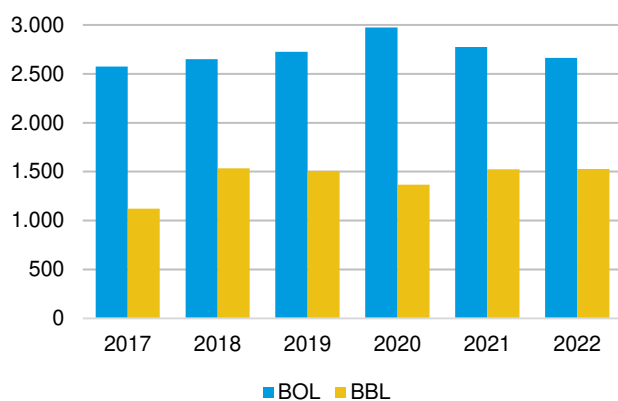
- Verzorgende IG (niveau 3)
- Verpleegkundige (niveau 4)
- Pedagogisch werker (niveau 3 en 4)
- Verlos- en verpleegkundige (niveau 6)

Van alle branches in de sector zijn het met name de **Verpleging en verzorging** en **Kinderopvang** waar de grootste tekorten worden voorzien. De zorgvraag blijft stijgen en ondanks dat het personeelsaanbod in Zorg en Welzijn meestijgt, blijft er een onvervuld gat tussen de zorgvraag en het personeelsaanbod. Mede door de krappe arbeidsmarkt in Nederland.

ONDERWIJSVORMEN

MBO

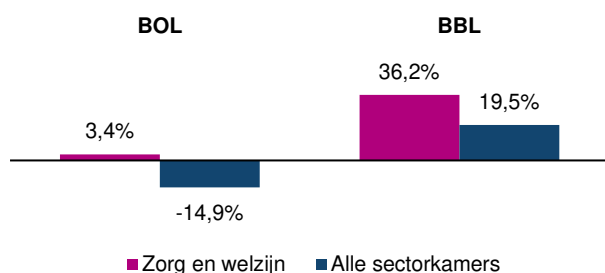
De openbare onderwijsdata van DUO laten zien dat zowel de instroom van BOL- als BBL-opleidingen tussen 2017 en 2022 procentueel is toegenomen. Het aantal instromende studenten Zorg en Welzijn dat kiest voor een BOL-variant in 2022 ligt **3,4 procent** hoger dan in 2017 (zie figuur 3). De afgelopen jaren is de keuze voor de combinatie van leren en werken in populariteit toegenomen; bij de BBL-opleidingen ligt het aantal instromende studenten in 2022 **36,2 procent** hoger dan in 2017. Dit lijkt te passen bij de veranderende behoefte van de student.

Figuur 3: Ontwikkeling aantal instromende mbo-studenten Zorg en Welzijn per onderwijsvorm (Bron: DUO, 2023)

Zorg en Welzijn doet het goed

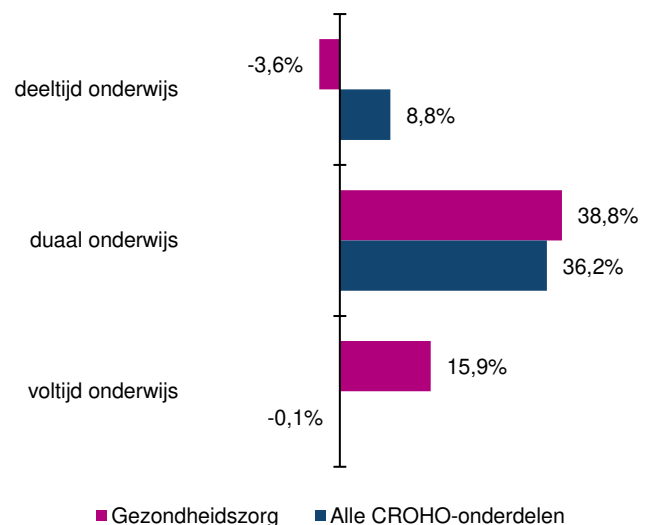
Vergelijken we Zorg en Welzijn met alle “sectorkamers” (alle opleidingen van alle sectoren, red.) dan doet onze sector het goed. Voor BOL-opleidingen weet Zorg en Welzijn nog een kleine groei te realiseren, terwijl er over alle opleidingen een procentuele daling is in 2022 ten opzichte van 2017. Bij BBL-opleidingen zien we dat het aantal instromende studenten procentueel bijna twee keer zo hoog is. Voor de mbo-opleidingen Zorg en Welzijn blijkt dus meer interesse dan gemiddeld voor alle sectorkamers.

Figuur 4: Procentueel verschil van het aantal instromende mbo-studenten tussen 2017 en 2022 (Bron: DUO, 2023)

HBO

Op hbo-niveau is de belangrijkste trend over de afgelopen vier jaar de toenemende belangstelling voor een duale opleidingsvorm (zie figuur 5). In het jaar 2022 stroomden er **38,8 procent** meer studenten *Gezondheidszorg* in op een duale opleiding dan in 2018. Ook het voltijdsonderwijs kent een positieve trendontwikkeling: in 2022 is de instroom **15,9 procent** hoger dan in 2018. Dit is grotendeels te verklaren door het loslaten van de numerus fixus van de voltijdopleiding hbo-verpleegkunde.

Figuur 5: Procentueel verschil van het aantal instromende hbo-studenten tussen 2018 en 2022 (Bron: DUO, 2023)

Gezondheidszorg versus alle studierichtingen

Er zijn twee opvallende afwijkingen als je kijkt naar de inschrijving van alle “CROHO-onderdelen” (alle erkende opleidingen van universiteiten en hogescholen) tussen 2018 en 2022: de studierichting *Economie* vertoont een daling van **8,8 procent**. Het cluster *Gezondheidszorg* kent een groei van **15,9 procent**. De groei van het cluster *Gezondheidszorg* is zeer positief gezien de grote personeelstekorten in Zorg en Welzijn.

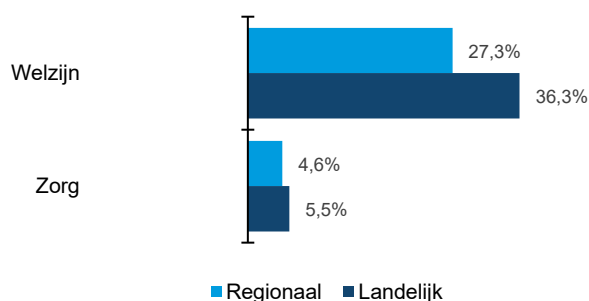
Procentuele ontwikkeling aantal inschrijvingen voltijd 2022 t.o.v. 2018

Economie	-8,8%
Gedrag en maatschappij	+3,6%
Gezondheidszorg	+15,9%
Onderwijs	-0,6%
Techniek	-0,1%
Alle voltijd studies	-0,1%

OPLEIDINGEN

MBO

Zowel voor het cluster Zorg als Welzijn geldt dat er een procentuele groei is van het aantal instromende studenten tussen 2017 en 2022. Vooral welzijnsopleidingen zijn in populariteit gestegen. Landelijk is deze gestegen met **36,3 procent** en in de regio WZW met **27,3 procent** (zie figuur 6). In absolute aantallen komt dat in de regio WZW neer op een groei van bijna **400 personen** (Welzijn) en ongeveer **100 personen** (Zorg). Een toename van de instroom hangt onder meer samen met de opleidings- en begeleidingscapaciteit zowel binnen het onderwijs als bij zorg- en welzijnsorganisaties.

Figuur 6: Procentueel verschil van het aantal instromende mbo-studenten tussen 2017 en 2022 per cluster (Bron: DUO, 2023)

Opvallendheden instroom in de regio

Binnen de regio WZW is met name de instroom naar de mbo-opleidingen *Dienstverlening* en *Maatschappelijke Zorg* sterk gegroeid (met respectievelijk **35,7** en **45,7 procent**). Dit in tegenstelling tot de opleidingen *Verzorgende IG* en *Apothekersassistent*. Deze vertonen juist een daling van de instroom: respectievelijk met **-21,7** en **-13 procent**.

Vergelijking landelijk versus regio

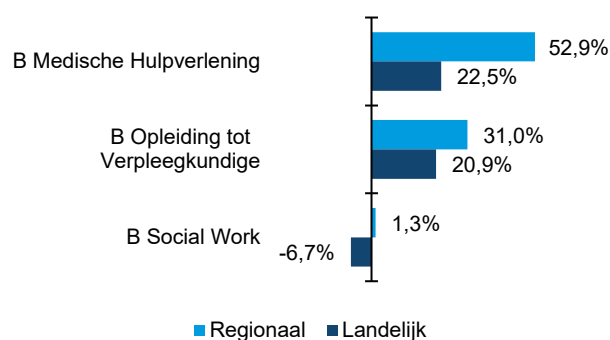
Voor de meeste studierichtingen binnen de clusters Zorg en Welzijn lopen de regionale data in dezelfde lijn als het landelijke gemiddelde.

Uitzonderingen hierop:

- **Opleiding Sociaal werk:** landelijk een forse stijging terwijl dit effect regionaal niet te zien is.
- **Opleiding Doktersassistent:** de regionale groei blijft achter op het landelijke gemiddelde.
- **Opleiding Apothekersassistent:** landelijk is nog een groei van het aantal instromende studenten. Bij de regionale opleiders is dit aantal gezakt.

HBO

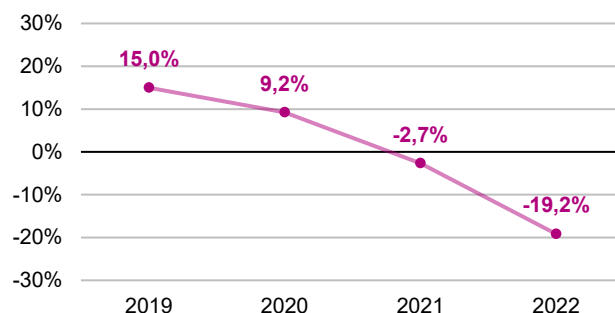
De regio WZW doet het goed als je specifiek kijkt naar de opleidingen binnen het cluster *Gezondheidszorg*. In onze regio groeit de instroom naar zorg- en welzijnsopleidingen relatief harder dan landelijk (zie figuur 7). In absolute aantallen steeg de instroom voor *Verpleegkunde* met ruim **800 personen** in de periode 2018-2022. De instroom naar de opleidingen *Medische Hulpverlening* en *Social work* stegen met respectievelijk **73** en **49 personen**.

Figuur 7: Procentueel verschil van het aantal instromende hbo-studenten tussen 2018 en 2022 per opleiding (Bron: DUO, 2023)

Verpleegkunde over piek heen

De bacheloropleiding *Verpleegkunde* kende in de afgelopen vijf jaar een bovengemiddelde groei in het aantal instromende studenten. Dit is vooral te verklaren door het loslaten van de numerus fixus op deze studie. Vanaf 2022 zien wij bij deze opleiding het aantal inschrijvingen weer zakken met **2,6 procent**. Specifiek inzoomend op het aantal inschrijvingen van eerstejaars studenten is een daling van **19,2 procent** (zie figuur 8). Het loslaten van de numerus fixus heeft zijn werk gedaan.

Figuur 8: Relatieve groei van het aantal eerstejaars inschrijvingen van de opleiding Verpleegkunde ten opzichte van het jaar ervoor. (Bron: DUO, 2023)

MINDER ZORG, MEER WELZIJN

De belangrijkste ontwikkelingen op een rij.

Demografisch

- De ontgroening zet door en bereikt pas in 2036 het dieptepunt.
- De dubbele vergrijzing: de bevolking wordt steeds ouder (zowel aantal 80- als 65-plussers). Ook bereiken veel medewerkers Zorg en Welzijn de komende jaren de pensioengerechtigde leeftijd.

Zorg en Welzijn

- De zorgvraag neemt toe, zorg wordt steeds complexer.
- De houdbaarheid van het zorgstelsel staat onder grote druk; een transformatie is nodig om toegankelijkheid en betaalbaarheid te waarborgen.
- Inzet op preventie, een zorgzamere samenleving en het anders beantwoorden van de toenemende zorgvraag.
- De rol van informele zorg en eigen netwerk wordt steeds belangrijker.

Arbeidsmarkt

- Nederland kent een krappe arbeidsmarkt.
- Zorg en Welzijn kent arbeidsmarkttekorten.

Politiek

- Landelijke Akkoorden en hervormingsprogramma's als IZA, TAZ, WOZO moeten zorgen voor inzet op passende zorg, meer inzet op technologie, anders organiseren en regionale (branche overstijgende) samenwerking.

Kortom, de sector Zorg en Welzijn staat hiermee voor de grote opgave om de zorg en maatschappelijke dienstverlening toegankelijk te houden voor iedereen die dat echt nodig heeft. De zorgvraag blijft stijgen en het arbeidsaanbod stijgt niet voldoende mee om aan deze zorgvraag te voldoen. Met alleen extra inzet op de instroom kunnen we dat niet oplossen. We moeten verder kijken naar andere oplossingen om de arbeidsmarkt krapte aan te pakken. Want we willen goed gekwalificeerde mensen opleiden voor de sector. WZW zet zich hiervoor in samen met leden, onderwijsinstellingen en andere samenwerkingspartners.

WAT KUNNEN WE SAMEN OPPAKKEN

NIEUWE DOELGROEPEN

Zorgrunners

Studenten van niet-medische opleidingen krijgen een training in basisvaardigheden binnen Zorg en Welzijn. Hierna krijgen zij een bijbaan in de zorg en worden zij ingezet tijdens piek- en crisismomenten.

Meer [hierover](#) op onze website.

ANDERS KIJKEN NAAR TALENT

Skills based arbeidsmarkt

Matchen door te kijken naar de vaardigheden en ervaringen (=skills) die mensen wél hebben. Dit draagt bij aan het maken van een duurzame match tussen gevraagde zorg- en welzijnsactiviteiten en het vergroten van het arbeidspotentieel.

Meer [hierover](#) op onze website.

REGIONALE SAMENWERKING

Stageaanpak regio Nijmegen

VV(T), ziekenhuizen, onderwijspartners in de regio Nijmegen en WZW maken zich gezamenlijk sterk voor voldoende stageplaatsen.

Meer [hierover](#) op onze website.

WZW.ARBEIDSMARKTINBEELD.NL

Ga naar het online dashboard [Arbeidsmarkt in Beeld](#) voor alle actuele arbeidsmarkt cijfers beschikbaar op elk moment! **WZW is jouw kennispartner** voor duiding, extra toelichting en meer cijfers. Neem gerust contact met ons op!

Alle cijfers in deze uitgave betreffen de arbeidsmarktregio's van WZW (Midden- en Zuid-West Gelderland) tenzij anders vermeld.

WERKGEVERSVERENIGING
ZORG EN WELZIJN

www.wzw.nl
info@wzw.nl
026 389 89 83